

Ned. Vereniging Omwonenden Windenergie

R.L. Rietveld
Greveling 8
9654 PT Annerveenschekanaal
www.nlvow.nl
+31 646375095

Annerveenschekanaal, 31 januari 2016

Aan: Wordvoerders windenergie Tweede Kamer
Betreft: Overleg geluidshinder en geluidsnormen windturbines

Zeer geachte volksvertegenwoordiger,

Binnenkort heeft u overleg met minister Schultz en/of minister Kamp over het beleid inzake windenergie en, meer in het bijzonder, de voor windturbines geldende geluidsnormen. Dit mede aan de hand van het Kennisbericht "Geluid van windturbines", versie 1.0, van het Kennisplatform Windenergie i.o. Zoals u bekend zal zijn, heeft Twijnstra Gudde op verzoek van de minister van I&M de gang van zaken bij het opstellen van dat Kennisbericht geëvalueerd.

Bij wijze van voorbereiding op dat overleg willen wij u graag enkele opmerkingen voorleggen, ten eerste, over het Kennisbericht en de evaluatie van Twijnstra Gudde en, ten tweede, over de Nederlandse geluidsnormen voor windturbines als zodanig. Beide onderwerpen hangen nauw samen.

Kennisbericht

Zoals u in de evaluatie van Twijnstar Gudde heeft kunnen lezen, besloot de NLVOW uiteindelijk het Kennisbericht niet te ondertekenen. Met pijn in het hart want: (a) vanaf het begin onderschreven wij de doelstelling van het Kennisplatform i.o, te weten het aanbieden van objectieve informatie; en (b) lopende het proces hebben wij veel waardering gekregen voor de inzet van de initiatiefnemers van het platform; en (c) last but not least, wij hebben als organisatie van vrijwilligers zelf heel veel eigen tijd en geld geïnvesteerd in de poging om met een goed - dat wil zeggen: objectief - Kennisbericht te komen.

Om te verklaren waarom wij uiteindelijk toch afhaakten, is het van belang dat u zich realiseert dat wij vanaf het begin in een wezenlijk andere positie verkeerden dan de andere partijen die deelnamen aan het opstellen van het Kennisbericht. Waar die andere partijen ofwel verklaard voorstander zijn van windenergie op land, ofwel daar neutraal tegenover staan, vertegenwoordigen wij een achterban die uitermate kritisch is over windenergie op land en die zo af en toe zelfs ronduit vijandig is. Vanaf het begin zagen wij dus al aankomen dat wij het Kennisbericht zouden moeten verdedigen tegenover onze kritische tot zeer kritische achterban. Daartoe waren we bereid op één voorwaarde: dat de objectiviteit van het Kennisbericht en van alle informatie daarin boven elke kritiek, verdenking of achterdocht verheven zou zijn.

Vandaar dat wij al in het eerste gesprek aangedrongen hebben op een vorm van onafhankelijke externe toetsing. Bijvoorbeeld door het concept Kennisbericht voor te leggen aan buitenlandse deskundigen of door een internationale workshop te organiseren waarin het Kennisbericht tegen het licht zou worden gehouden. Die wens werd steeds aangehoord en meegenomen, maar pas in één van de laatste vergaderingen van de begeleidingscommissie (“Kwartiermakersgroep”) werd klip en klaar gezegd dat er geen behoefte was aan een vorm van onafhankelijke externe toetsing en dat toetsing vanwege de maatschappelijke (belangen)organisaties zou moeten volstaan. Wat dus principieel wat anders is dan wat ons vanaf het begin voor ogen stond en waarop wij dus vanaf dat begin hebben aangedrongen.

Daarmee verviel een voor ons essentieel element: dat wij naar eer en geweten tegen onze achterban konden zeggen dat het Kennisbericht en de daarin opgenomen informatie waarlijk objectief zijn want getoetst door onafhankelijke externe deskundigen.

Het afwijzen van externe toetsing kwam bij ons nog extra hard aan omdat het ons gaande het proces duidelijk werd dat in het Projectteam, maar vooral in het Schrijversteam de dienst werd uitgemaakt door dezelfde mensen die al jarenlang schreven over windenergie en geluid, geluidshinder en geluidsnormen. Om voor ons onnavolgbare reden mochten wij de namen van degenen die schreven aan de tekst van het Kennisbericht niet weten, maar inmiddels waren we zo goed ingewerkt in de materie dat we in de concepten passages tegenkwamen uit eerdere publicaties die wel op naam stonden. Voor alle duidelijkheid: wij hebben geen enkele reden te twijfelen aan de deskundigheid, noch aan de integriteit van hen die hebben meegewerkt aan het opstellen van het Kennisbericht. Maar feit is wel dat het - voor zover wij weten - ging om een klein groepje mensen die elkaar al jaren kenden en die al jaren met een grote mate van consistentie zo ongeveer dezelfde boodschap uitdragen.

Juist in die situatie met een reëel gevaar van “group think” is een vorm van onafhankelijke externe toetsing essentieel. Maar dat werd dus afgewezen.

Wat tenslotte ook een belangrijke rol heeft gespeeld bij ons besluit af te haken is de “consensus dwang”. Feit is dat - naar schatting - 95 procent van de inhoud van het Kennisbericht niet controversieel (meer) is. Op veel punten, ook als ze initieel controversieel waren, was er consensus bereikt dat wat er over die punten werd gezegd, een objectieve weergave was van de stand van de kennis op dat gebied. Over de resterende 5 procent bleven de meningen verdeeld. Wat was er eenvoudiger geweest dan uit te spreken in het Kennisbericht dat er op deze punten sprake was van verschil van mening? Toen wij in een laatste poging om de eindstreep te halen voorstelden dat er in het Kennisbericht ruimte zou worden geboden voor “dissenting opinions” werd dat voorstel afgewezen op grond van het argument dat het Kennisbericht zich niet kon inlaten met politieke discussies en besluiten.

Meer specifiek ging het daarbij om het vergelijken van de Nederlandse geluidsnormen met de normen in andere, vooral Europese landen. Op ons verzoek daarover meer uitgebreid informatie te verschaffen werd gereageerd met de mededeling dat het vergelijken van geluidsnormen uitermate lastig is, dus te veel tijd zou vragen en dat het bovendien om een politiek besluit gaat dat zich niet leent voor discussie in het Kennisbericht. De door ons geleverde gegevens die laten zien dat onze normen aanzienlijk soepeler zijn dan in andere West- en Zuid-Europese landen werden niet opgenomen. Echter, begin april werden wij gewezen op een tweetal wetenschappelijke studies (dus

met “peer review”) die aantoonde dat - kort gezegd - de Nederlandse geluidsnormen voor omwonenden de slechtste zijn van alle ons omringende landen. Wij wezen het Projectteam in april 2015 op die studies met het verzoek er rekening mee te houden bij het finaliseren van de tekst van het Kennisbericht in mei 2015. Ook met die informatie is niets gedaan want ze zou te laat zijn om nog opgenomen te kunnen worden. En ons verzoek om dan in elk geval aan te geven dat er sprake was van verschil van inzicht werd evenmin gehonoreerd.

In die omstandigheden - geen onafhankelijke externe toetsing; een reëel risico van “group think” binnen een kleine kring van vaste deskundigen; en geen ruimte voor een afwijkend standpunt - besloten wij uiteindelijk af te haken. Met pijn in het hart, maar in de kern omdat wij niet met overtuiging tegenover onze achterban konden instaan voor de objectiviteit van het Kennisbericht. Wij hebben nog overwogen om zelf een vorm van externe toetsing te organiseren, maar wij zagen daarvan af, ten eerste, omdat wij daarvoor niet de mensen en middelen hebben en, ten tweede, omdat al snel na publicatie minister Schultz zich geheel achter het Kennisbericht stelde en zei dat het Kennisbericht uitwees dat er in het geheel niets mis is met de Nederlandse geluidsnormen voor windturbines. Wat voor zin heeft onafhankelijke externe toetsing dan nog?

Geluidsnormen

Dit brengt mij naar het tweede onderwerp: de Nederlandse geluidsnormen als vastgelegd sinds 2011 in het Activiteitenbesluit. De twee zojuist genoemde studies laten elk op een eigen wijze zien dat als het gaat om het beschermen van omwonenden tegen geluidshinder vanwege windturbines de Nederlandse normen de slechtste zijn van de ons omringende landen. Het gaat daarbij om de volgende twee publicaties.

- Erik Koppen en Kevin Fowler, International Wind Turbine Noise Legislation Illustrated by a Cross Border Case Study, EWEA Workshop Wind Turbine Sound 2014, 9 December 2014.
- Edwin Nieuwenhuizen en Michael Köhl, Differences in noise regulation for wind turbines in four European countries, paper at the EuroNoise 2015 conference, 31 May-3 June, Maastricht.

Vooraf die laatste studie laat een overtuigend beeld zien. De auteurs nemen een bepaald (standaard) type windturbine en hebben vervolgens onderzocht wat de volgens de in dat land geldende geluidsnormen de minimale afstand moet zijn tussen een windpark met 5 van dit soort turbines parallel aan bebouwing. In Nederland staan de geluidsnormen toe dat zo'n park op 400 meter van de huizen mag komen te staan; in Wallonië is dat 800 meter; in Vlaanderen nog wat meer (875 meter); in Duitsland is het ruim 900 meter; en in Denemarken is dat meer dan 1000 meter. Geen wonder dat juist in dat land er relatief weinig verzet is tegen windenergie op land!

Alleen al het bovenstaande zou voldoende reden moeten zijn om de thans geldende normen te heroverwegen. In elk geval staan de bevindingen van deze twee studies op gespannen voet met de stelling van minister Schultz dat de Nederlandse geluidsnormen niet wezenlijk afwijken van de geluidsnormen in ons omringende landen. De minister heeft weliswaar gelijk als zij zegt dat het Kennisbericht die stelling toelaat, maar dit Kennisbericht zegt nu juist niets over de twee zojuist genoemde studies om de redenen die hierboven werden vermeld.

Echter, niet alleen bovenstaande studies pleiten voor een heroverweging van de Nederlandse geluidsnormen voor windturbines. Al geruime tijd bepleit het Nederlands Kritisch Platform

Windenergie (NKPW) om de regelgeving voor windturbinegeluid drastisch te herzien. De NLVOW ondersteunt dat pleidooi en trekt in deze dus één lijn met de NKPW.

De overwegingen die pleiten voor een geheel andere aanpak laten zich als volgt samenvatten.

- In afwijking van alle overige bronnen van industrielawaai zijn de geluidsnormen voor vergunningplichtige windturbineparken bij AMvB geregeld waarbij het lokale bevoegde gezag een zeer beperkte ruimte heeft voor een eigen afweging.
- Voor het verkrijgen van draagvlak voor windturbineparken bij de lokale bevolking is het van essentieel belang dat het lokale bevoegde gezag adequaat kan reageren op zorgen over geluidsoverlast en de ruimte heeft om een norm vast te stellen die passend is voor de lokale situatie.
- In afwijking van alle overige bronnen van industrielawaai geldt er voor windturbineparken een jaargemiddelde geluidsnorm in plaats van een concrete grenswaarde die door meting bij de woningen of andere gevoelige objecten kan worden getoetst.
- In afwijking van alle overige bronnen van industrielawaai geldt er voor windturbineparken een geluidsnorm waaraan slechts kan worden getoetst door een wettelijk voorgeschreven modelberekening die gebaseerd is op gemiddelde meteo-condities en door de eigenaar te verstrekken exploitatiegegevens, waarbij de werkelijk optredende geluidsbelasting onder omstandigheden aanzienlijk kan afwijken van de berekende.
- De rechtsbescherming van omwonenden wordt geschaad door het ontbreken van een concrete, door meting toetsbare grenswaarde.
- Voor het verkrijgen van draagvlak voor windturbineparken bij de lokale bevolking is het van essentieel belang dat er een duidelijk kenbare grenswaarde is op grond waarvan inzichtelijk en voorspelbaar is welke geluidsbelasting er ten hoogste zal gaan optreden en die de zekerheid biedt dat er achteraf gehandhaafd kan worden door middel van metingen.

Daarom menen NKPW en NLVOW dat de regering bij motie moet worden opgeroepen tot de volgende acties.

1. De regelgeving voor windturbinegeluid zodanig te wijzigen dat het lokale bevoegde gezag weer ruimte krijgt om een eigen geluidsnorm vast te stellen die passend is voor de lokale situatie, ofwel door middel van de omgevingsvergunning (schrappen van de paragraaf windturbinegeluid in het Activiteitenbesluit), ofwel door middel van een ruime bevoegdheid tot het stellen van een maatwerkvoorschrift (behouden en aanpassen van de paragraaf windturbinegeluid in het Activiteitenbesluit).
2. Indien wordt besloten tot het behouden van de paragraaf windturbinegeluid in het Activiteitenbesluit, om de voorschriften daarin zo te wijzigen dat er weer een normale grenswaarde geldt zoals bij alle andere vormen van industrielawaai.
3. Indien wordt besloten tot het behouden van de paragraaf windturbinegeluid in het Activiteitenbesluit, om de voorschriften daarin zo te wijzigen dat de norm passend is voor het landelijk gebied zoals de norm voor agrarische activiteiten.
4. Vooruitlopend op deze wijzigingen in de regelgeving om gemeenten en provincies bij circulaire te adviseren om bij nu lopende vergunningtrajecten ruimhartig gebruik te maken van de bevoegdheid tot het stellen van een maatwerkvoorschrift op grond van het vigerende Activiteitenbesluit.

Hoe kan de Rijksoverheid verwachten dat er ooit sprake zal zijn van acceptatie van windenergie op land als diezelfde overheid nalaat omwonenden bescherming te bieden tegen geluidsoverlast, terwijl

het Kennisbericht stelt dat vast staat dat windturbines oorzaak zijn van ernstige geluidshinder? Waarbij wij in dit kader maar niet in gaan op andere redenen van het toenemend verzet tegen windenergie op land zoals het feit dat omwonenden in de praktijk geen bescherming hebben tegen waardedaling van huizen. Of tegen visuele aantasting van hun woon- en leefomgeving

Vragen

Het voorafgaande suggereert de volgende vragen aan de minister of ministers.

1. Is de minister voornemens over te gaan tot het verlenen van structurele financiële steun aan het Kennisplatform Windenergie?
2. Zo ja, is de minister dan ook bereid soortelijke financiële steun te verlenen aan niet-beroepsmatig betrokken organisaties opdat deze aan het platform kunnen deelnemen op een manier die gelijkwaardig is aan beroepsmatig betrokken partijen?
3. Is de minister bereid bij het verlenen van financiële steun voorwaarden te stellen aan de governance structuur van het platform zodanig dat rollen en verantwoordelijkheden helder zijn conform onder meer de aanbevelingen van het Twijnstra Gudde onderzoek?
4. Is, na kennisname van de twee hierboven genoemde studies, de minister van mening dat de Nederlandse geluidsnormen voor windturbines qua beschermingsniveau voor omwonenden overeenkomen met met die van ons omringende landen?
5. Is de minister van mening dat het voor het versterken van het draagvlak voor windenergie op land wenselijk is een einde te maken aan de uitzonderingspositie van windturbines en windparken door het lokale bevoegde gezag weer dezelfde bevoegdheden te geven tot het vaststellen van geluidsnormen als het heeft voor elke andere industriële installatie?
6. Indien de minister vast wenst te houden aan landelijk uniforme geluidsregels voor windturbines op land, is de minister dan bereid die normen zodanig aan te passen dat ze vergelijkbaar zijn met de normen in ons omringende landen, dat ze weer uitgaan van een meetbare grenswaarde en dat ze weer (beter) handhaafbaar zijn?
7. Is de minister bereid gemeenten bij circulaire er op te wijzen dat zij, hangende de totstandkoming van nieuwe wettelijke regelingen, op ruimere schaal gebruik kunnen maken van de bevoegdheid tot het vaststellen van maatwerkvoorschriften?

Met vriendelijke groet,

Rob Rietveld
Directeur NLVOW